

JOGALKOTÁS.

Uj jogszabályok.

Gazdatartozások. Azt a védelmet, amelyet a gazdatartozások fizetésének szabályozása tárgyában kelt 14.000/1933. M. E. sz. r. (alaprendelet) a gazdaadósok részére felállított, több ponton jelentékenyen kimélyítette a 7.100/1934. M. E. sz. r. (az alábbiakban: R.).

Így az alaprendelet 2. §-a kimondotta, hogy a mező-, erdő-, szőlő- vagy kertgazdasági ingatlan, illetve házas beltelek *tulajdonosa* kérheti csak az ingatlanak védett birtokká nyilvánítását. Ezzel a szabállyal összhangban kimondja most a R. azt, hogy az ingatlant védetté nyilvánítani csak a tulajdonos érdekében lehet, és hogyha tehát az ingatlanra a *haszonélvező* érdekében jegyezték fel a védettséget, az ilyen feljegyzést bármely érdekelt vagy a kincstár kérelmére törölni kell —, hozzáteszi azonban, hogy ha mindazonáltal a védetté nyilvánítás előfeltételei a tulajdonos tekintetében fennállottak, a törlést mellőzni kell és a védettség a tulajdonos érdekében fennmarad, habár azt a haszonélvező érdekében rendelték is el.

További védelmet nyújt az a szabály, mely szerint a haszonélvezetben álló ingatlanak jövedelmét is a tulajdonos jövedelmeként kell számbavenni a védetté nyilvánítás előfeltételének fennforgása céljából. Ha tehát a védett birtokká nyilvánítás iránti kérelmet azért utasította el a bíróság, mert a haszonélvezettel terhelt ingatlan jövedelmét nem számította a tulajdonos jövedelmeként, az érdekelt gazdaadós 30 napon belül újból kérheti a bíróságnál a védetté nyilvánítást.

Az alaprendelet szerint a védett birtokká nyilvánítás egyik előfeltétele, hogy a mező-, erdő-, szőlő-, vagy kertgazdasági ingatlan tulajdonosának jövedelme nagyjából ezekből az ingatlanokból vagy mezőgazdasági munkajövedelemből eredjen. További kimélyítése, illetve kiterjesztése a védelemnek, hogy annak a megállapításában, hogy a jövedelem nagyobb része mezőgazdasági ingatlanokból vagy mezőgazdasági munkajövedelmekből ered, a védett ingatlan felszereléséhez tartozó gazdasági gépekkel végzett bér munkát figyelmen kívül kell hagyni.

Habár a bíróság a birtok védettségét megszüntette, mégis az oly ingatlanra, amely védett birtok volt, a gazdarendelet végrehajtási korlátozás alá eső követelések behajtása céljából ezévi szeptember 30-a előtti időre nem lehet árverést kitűzni, a már kitűzött árverést pedig e határnapot követő időre, de legfeljebb 1934. október 31. napjára el kell halasztani.

Az alaprendelet szerint azok az adósok, akiknek fő jövedelmi forrása mező-, erdő-, szőlő- vagy kertgazdaság, rendkívüli károsodás esetén — ha nincs is védetté nyilvánított ingatlanuk —, a magánjogi

pénztorozások behajtására irányuló eljárás során legkésőbb az árverési határidő első felében kérhetik az árverés elrendelésének vagy foganatosításának elhalasztását. A R. szerint az árverés elhalasztását az árverési határidő első felének eltelte után előterjesztett kérelemre is el lehet rendelni, ha az ellenfél meghallgatását legkésőbb az árverés megtartása előtt három nappal foganatosítani lehet.

Az alaprendelet 6. és 7. §-a — mint láttuk — a gazdaadós ott ismertetett nagyobb mérvű eladósodása esetén a szabálykenti kedvezményeknél (alaprendelet 5. §.) továbbmenő kedvezményeket ad a gazdaadósoknak, megjelölve, mily összeget kell a hitelezők részére a „Gazdaadósok hitelezői illető befizetések” elnevezéssel vezetett letétszámlára befizetni. A R. most meghatározza, hogy ezt a letétet mily százalékok szerint, mily sorrendben köteles a helyi bizottság a hitelezők között felosztani. A felosztás tekintetében érvényesülő elv szerint előnyösebb helyzetben vannak azok a hitelezők, akiknek követelése a kat. tiszta jövedelem 30 és 40-szerese közé eső jelzálogjoggal vannak biztosítva, mint az azon túliak, ezek viszont azoknál, akiknek követelése egyáltalán nincsenek telekkönyvileg biztosítva.

Két további pénzügyminiszteri rendelet szabályozta a védett birtok főfelügyeletét, valamint a védett birtok tulajdonosának rendkívüli tőketörlesztése esetén járó jutalmat. Nevezetesen az egyik előző számunkban már ismertetett 4150/1934. M. E. sz. r. 10. §-ában a pénzügyminiszter felhatalmazást nyert arra, hogy a védett birtok feletti főfelügyelet ellátására bizottságot szervezhessen, és hogy főfelügyeleti jogkörét e bizottság útján gyakorolhassa. E felhatalmazás alapján bocsátotta ki a pénzügyminiszter a 2100/1934. P. M. sz. rendeletet, amely e bizottságot megszervezte, kimondván, hogy annak elnöke a pénzügyminiszter, helyettesét a pénzügyminiszter, tagjait pedig a szükségnek megfelelő egyenlő arányban a földművelésügyi, igazság- és pénzügyminiszter nevezi ki. Ez a bizottság irányítja a helyi bizottságok működését és intézi el az azok ellen tett panaszokat. Emellett tájékoztató jelentéseket és statisztikai adatokat szerez, amelyek az a célt szolgálják, hogy az összes védett birtokokra vonatkozóan a legfontosabb és legkimerítőbb statisztikai adatok álljanak a kormány rendelkezésére — továbbá kezdeményezi az illetékes minisztereknél a tapasztalata alapján szükségesnek látszó jogszabályalkotást.

Az alaprendelet 26. §-a értelmében olyan gazdaadósoknak, akiknek védett birtoka 1000 katasztrális holdnál nem nagyobb, hitelintézettel szemben fennálló tartozására teljesített soronkívüli tőketörlesztés után tőketörlesztési jutalmat kell jóváírni. E tőketörlesztési jutalom — amelyet az ú. n. tőketörlesztési alap a hitelező intézetnek megtérít: a) ha a védett birtok nagysága a 10 katasztrai holdat nem haladja meg, úgyszintén, ha a védett birtok csupán házas beltelek, 10 pengőnként 2.— P; b) ha a védett birtok 10—100 katasztrai hold: 10 pengőnként 1.50 P; c) ha a védett birtok 100—1000 kat. hold: 10

pengőnként 1.— P, d) ha a birtok kataszteri tiszta jövedelme 100 koronát nem halad meg, 10 pengőnként 2.— P.

A tőketörlesztési jutalom igénylésére és megtérítésére vonatkozó részletes szabályokat a f. évi szeptember 2-án életbelépett 2200/1934. P. M. sz. r. tartalmazza. E szabályok közül kiemeljük, hogy tőketörlesztési jutalom csak annak a gazdaadósnak irandó jóvá, akinek ingatlanai tekintetében a védettség a fizetés időpontjában fennáll —, hogy továbbá a tőketörlesztési jutalom fejében a hitelintézetet megillető megtérítés összegét minden más eljárás kizárásával a Pénzügyi Központ —, ha pedig a hitelező intézet az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, az utóbbi állapítja meg.

*
*

Közszállítási szabályzat. Több év előkészítő munkálatai, az érdekeltségek sok vitája és harca után jelent meg a közszállításokról és a hazai beszerzés kötelezettségéről szóló 50.000/1934. K. M. sz. r. (az alábbiakban: R.), amelyet a gyakorlat, de maga az R. is Közszállítási szabályzatnak nevez, és amely f. évi október hó 1-én lép életbe.

A R.-et az államnak, törvényhatóságnak, községnek, ezek intézeteinek, az állami főfelügyelet alá tartozó alapítványoknak, a társadalombiztosítási törvényeken (1927: XXI. és 1928: XL.) nyugvó biztosító intézeteknek, az őstermelés és az ipar körébe tartozó szükségletei ellátására irányuló adásvételi (beszerzési) szállítási és vállalkozói ügyletre kell alkalmazni. Előzően két külön rendelet szabályozta ezt az anyagot, nevezetesen a 88500/1929. B. M. sz. r., amely csakis a törvényhatósági és községi-, és a 121.000/1929. K. M. sz. r., amely viszont csakis az állami közszállításokra vonatkozott.

A szállítások és munkálatok végzésének rendszerinti módja: a vállalatba adás, amivel szemben a munkálatoknak házi kezelésben való elvégzése csakis a R.-ben taxatív felsorolt esetekben megengedett.

A vállalatbaadás történhetik A) vagy versenytárgyalás útján, vagy B) szabadkézből.

A) A versenytárgyalás vagy nyilvános, vagy zártkörű. Szabályként a közszállításokat nyilvános írásbeli versenytárgyalás útján kell kiadni. A zártkörű versenytárgyalás csak indokolt esetekben fenntartott taxatív felsorolással meghatározott kivétel. Zártkörű versenytárgyalás útján adható ki pld. az a közszállítás, amely nagyszabású országos érdekű építmény, műtárgy létesítését célozza, vagy amely különleges tudományos, technikai, vagy művészeti ismereteket, vagy különös megbízhatóságot kíván, és amelynél a nyilvános verseny a siker kockázatával jár.

B) Versenytárgyalás mellőzésével, *szabad kézből* adhatók ki a R.-ben ugyancsak taxatív felsorolt közszállítások, így pld. azok,